АНАЛИЗА СТАЊА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА И ПРОГРАМА ТРОШЕЊА СРЕДСТАВА

ВРЕМЕНСКА АНАЛИЗА 2001-2013

БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ

БЕЗБЕДНОСТ ДЕЦЕ

БЕЗБЕДНОСТ ПЕШАКА

БЕЗБЕДНОСТ БИЦИКЛИСТА

БЕЗБЕДНОСТ ТРАКТОРИСТА

ПРОГРАМ ТРОШЕЊА СРЕДСТАВА 2010-2015

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

Република Србија
Агенција за безбедност саобраћаја

Београд, јун 2015.

ИЗВЕШТАЈ О ОСНОВНИМ ПОКАЗАТЕЉИМА СТАЊА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА

* ОПШТИНА САВСКИ ВЕНАЦ *

Општина Савски венац је градска општина Града Београда.

У извештају о основним показатељима стања безбедности саобраћаја за општину Савски венац приказани су статистички подаци који се односе на период од 2001. до 2013. године.

У посматраном периоду догодило се 36.886 саобраћајних незгода (у даљем тексту СН) од којих је 113 СН са погинулим лицима, а 3.163 СН са повређеним лицима. У СН у општини Савски венац погинуло је 117 лица, док је теже и лакше повређено 4.404 лица.

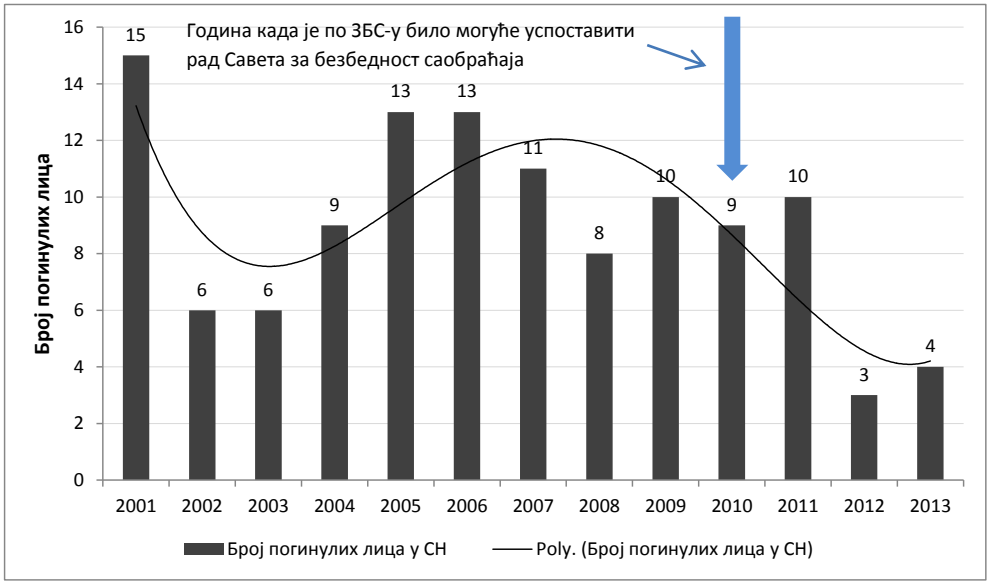

График 1. Број погинулих лица у СН у периоду од 2001. до 2013. године

Посматрајући укупан број погинулих лица у СН у периоду од 2001. до 2013. године по годинама, може се уочити да је највише лица погинуло у 2001. години (15), након чега је дошло до пада број погинулих лица за 60%, па је тако у 2002. години погинуло 6 лица у СН. Након 2003. године може се уочити тренд раста броја погинулих лица, који траје до 2005. године. Након 2006. године може се уочити тренд смањења броја погинулих лица, који има осцилујући карактер кроз године (График бр. 1).

График 2. Упоредна анализа број погинулих лица у СН процентуално по годинама за општину Савски венац и Републику Србију у периоду од 2001. до 2013. године

Упоредном анализом података о броју погинулих лица у СН у посматраном периоду за општину Савски венац и Републику Србију, може се уочити да је у Републици, као и у општини Савски венац, успостављен тренд смањења броја погинулих лица (График бр. 2). Тренд смањења броја погинулих лица у СН у Републици је приметан од 2008. године, а у општини Савски венац од 2007. године и има благо осцилујући карактер.

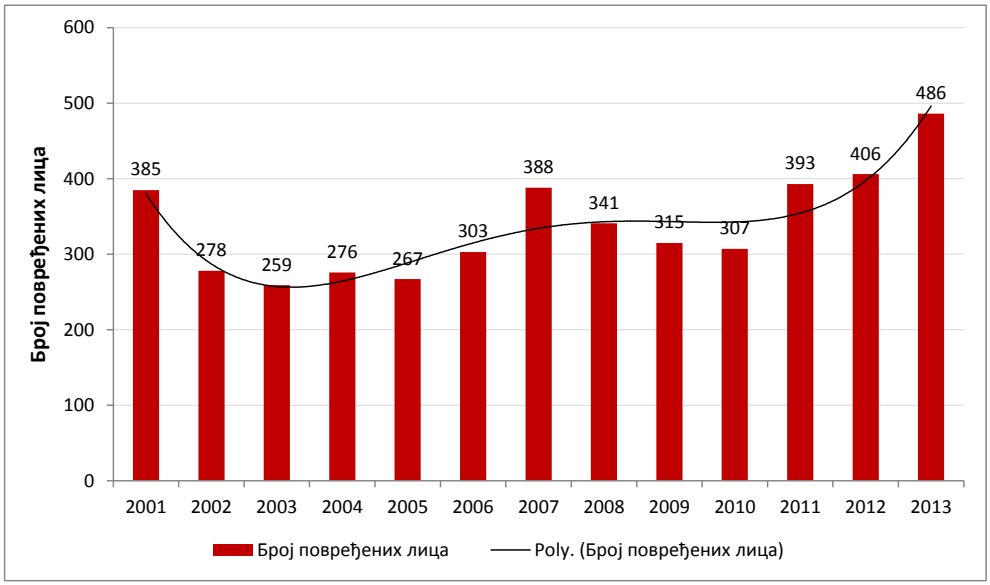

График 3. Број повређених лица у СН на територији општине Савски венац, у периоду од 2001. до 2013. године

Посматрајући расподелу укупног броја повређених лица у СН на територији општине Савски венац по годинама, може се уочити да је након 2003. године успостављен тренд раста броја повређених лица у СН, са осцилацијама броја повређених лица у појединим годинама (График бр. 3). Највише лица повређено је у саобраћајним незгодама у 2013. години (486).

График 4. Упоредна анализа број повређених лица у СН, процентуално по годинама, за општину Савски венац и Републику Србију у периоду од 2001. до 2013. године

Упоредном анализом података о броју повређених лица у СН на територији Републике Србије и Општине, може се уочити да је у Републици највећи број повређених лица у посматраном периоду био у 2007. и 2008. години, а да је након 2008. године приметан благи пад броја повређених лица у СН (График бр. 4). Са друге стране, на територији Општине најмање лица је повређено у 2003. години, након које се уочава тренд раста броја повређених лица који траје до 2013. године, када је повређен највећи број лица (486).

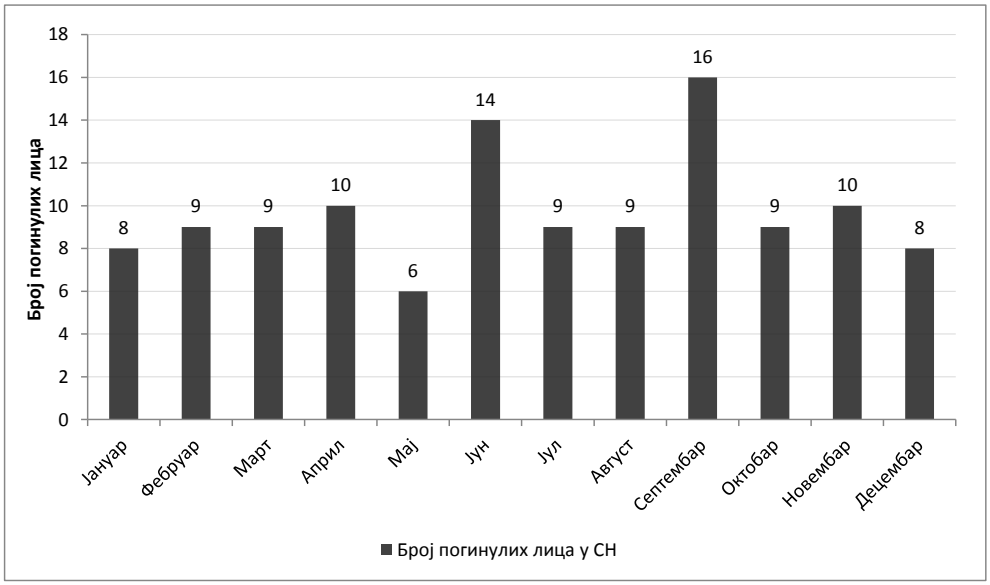

График 5. Број погинулих лица у СН, по месецима, у периоду од 2001. до 2013. године

На основу временске расподеле броја погинулих лица у СН по месецима (График бр. 5), може се закључити да је највећи број погинулих лица у саобраћајним незгодама на територији Општине био у септембру (16).

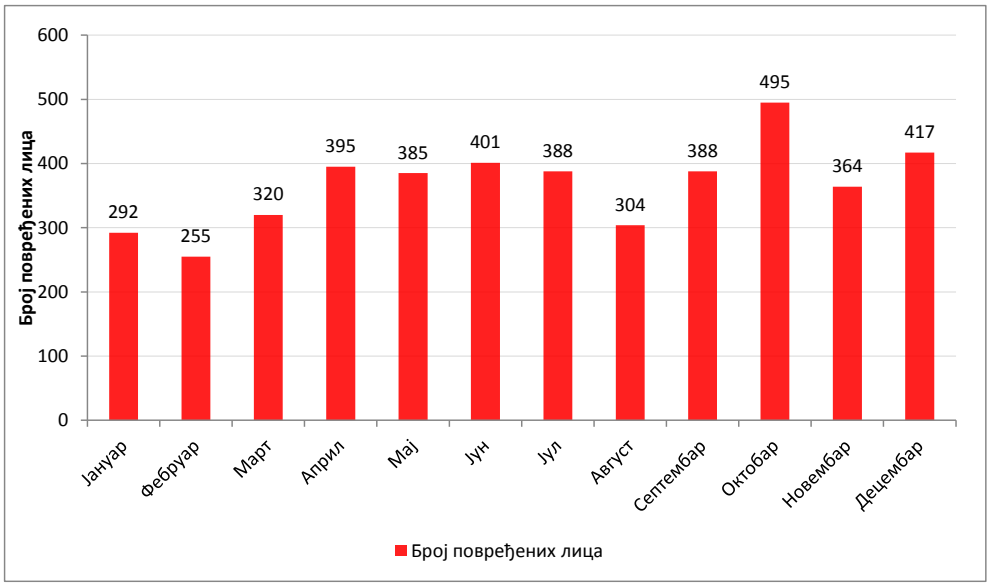

График 6. Број повређених лица у СН, по месецима, у периоду од 2001. до 2013. године

На основу временске расподеле броја повређених лица у СН по месецима може се закључити да је мањи број лица био повређен у зимским месецима, а да је у осталим месецима у току године повређиван приближно уједначен број лица и нешто више него у зимским месецима. Највише повређених лица у СН било је у октобру месецу, а најмање у фебруару месецу. Овакви показатељи се могу тумачити мањом мобилношћу становништва у зимском периоду, односно повећаном активношћу становништва у осталим месецима у току године, када је повећан број путовања (График бр. 6).

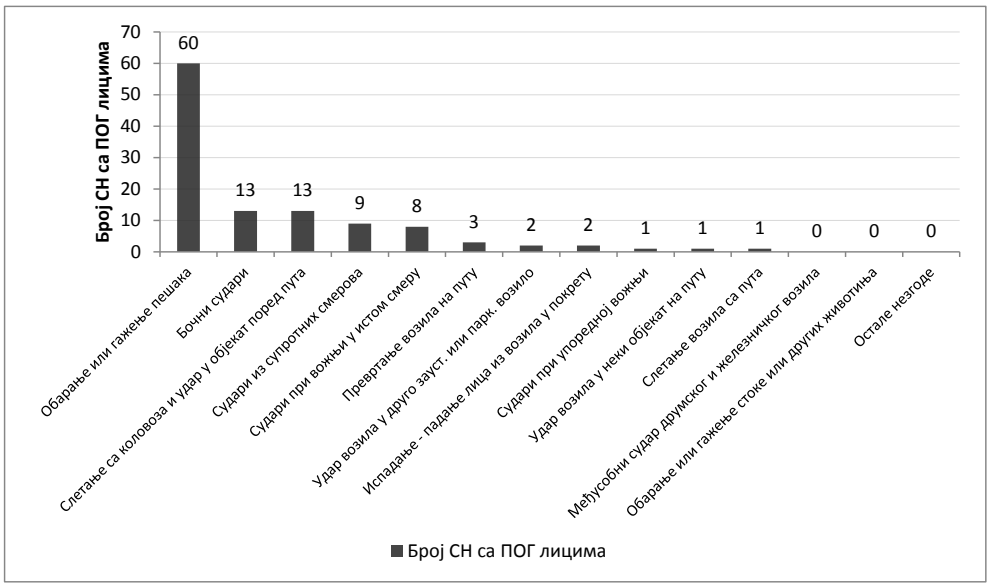

График 7. Број СН са погинулим лицима, по видовима СН, у периоду од 2001. до 2013. године

У односу на постојећу расподелу по видовима (врстама) саобраћајних незгода, међу видовима (врстама) саобраћајних незгода са погинулим лицима значајно се истиче вид **обарање или гажење пешака**. Поред овог вида, у ситуацијама са погинулим лицима, често се дешавају саобраћајне незгоде вида (врсте): **бочни судари** и **слетања возила са пута** (График бр. 7).

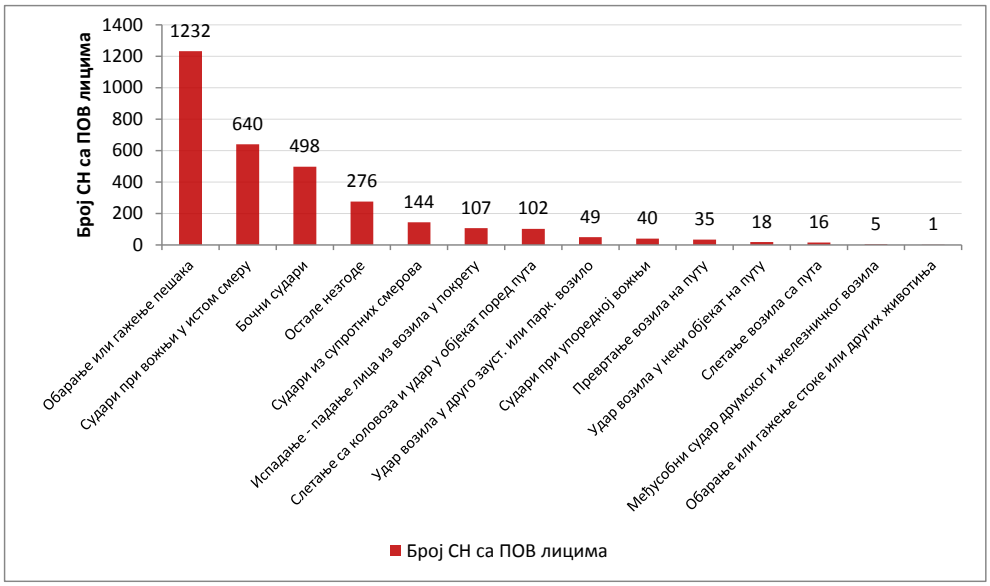

График 8. Број СН са повређеним лицима, по видовима СН, у периоду од 2001. до 2013. године

Најчешћи видови саобраћајних незгода са повређеним лицима су: **обарање или гажење пешака, судари при вожњи у истом смеру** и **бочни судари** (График бр. 8).

ПЕШАЦИ

У посматраном периоду на територији општине Савски венац погинула су 63 пешака, што чини 53,8% од укупног броја погинулих лица у саобраћајним незгодама на територији Општине. У истом периоду повређено је 1322 пешака што чини 30% од укупног броја повређених лица у саобраћајним незгодама.

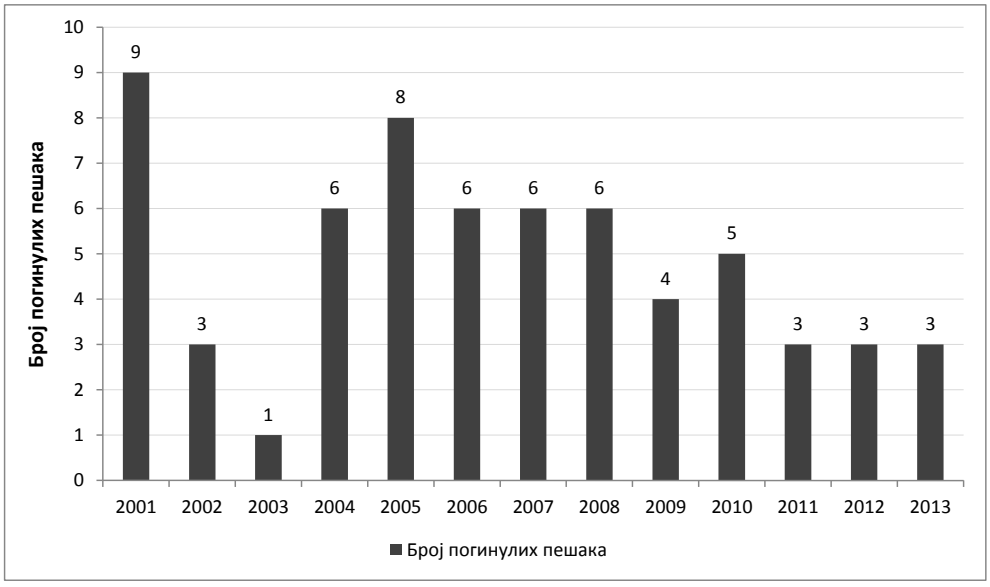

График 9. Расподела броја погинулих пешака у СН, по годинама, у периоду од 2001. до 2013. године

Посматрајући расподелу укупног броја погинулих пешака у саобраћајним незгодама по годинама, може се уочити да је након 2005. године (када је погинуло 8 пешака) успостављен тренд смањења броја погинулих пешака, који је трајао до краја посматраног периода – 2013. године (погинуло 3 пешака).

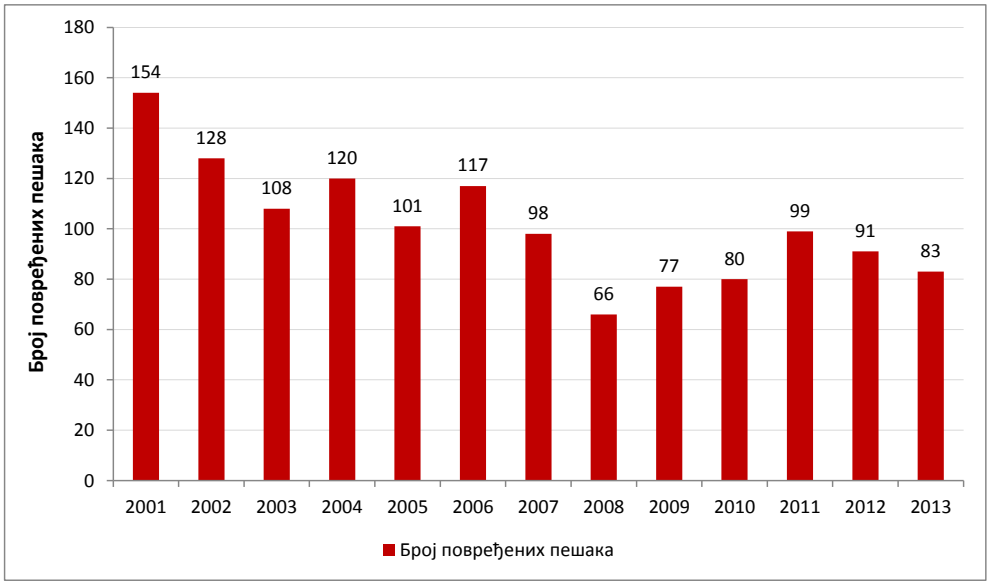

График 10. Расподела броја повређених пешака у СН, по годинама, у периоду од 2001. до 2013. године

Анализом расподеле укупног броја повређених пешака по годинама може се уочити тренд смањења броја повређених пешака, који има благо осцилујући карактер (График бр. 10). Највише пешака је било повређено на почетку посматраног периода – у 2001. години (154). У 2013. години повређено је 83 пешака.

БИЦИКЛИСТИ

На територији општине Савски венац у анализираном периоду погинуо је 1, а повређено је 85 бициклиста. Како би се добили реални подаци о угрожености бициклиста у саобраћају потребно је, у исто време, узети у обзир и податке о заступљености бициклиста у односу на друге категорије учесника. Имајући у виду да се ради о рањивој категорији учесника у саобраћају, свакако би требало посветити пажњу унапређењу безбедности ове категорије учесника у саобраћају.

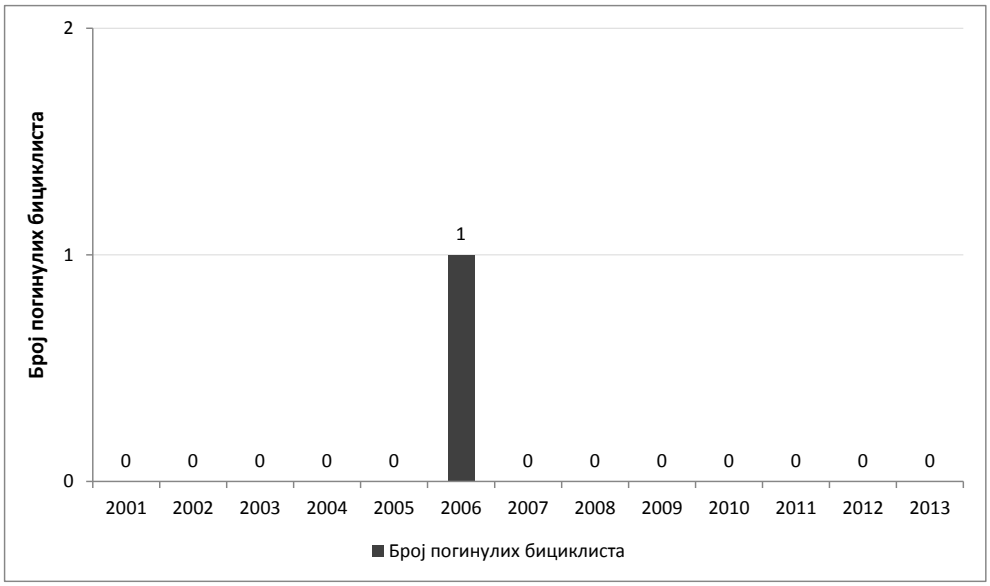

График 11. Број погинулих бициклиста у СН у периоду од 2001. до 2013. године

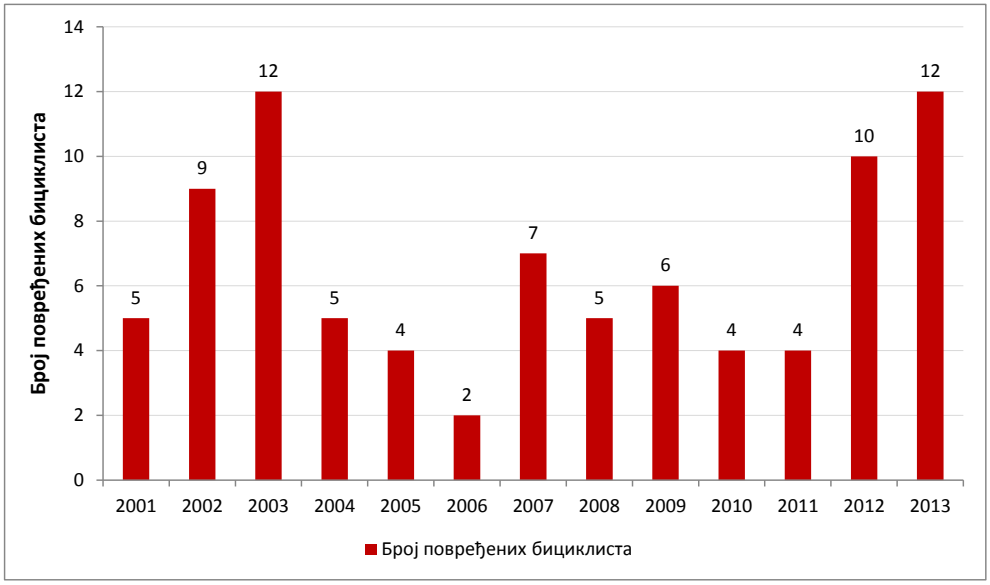

График 12. Број повређених бициклиста у СН у периоду од 2001. до 2013. године

На основу анализе укупног броја повређених бициклиста може се закључити да није успостављен опадајући тренд броја повређених бициклиста у посматраном периоду, већ се у последње две године посматраног периода уочава повећање броја повређених бициклиста у саобраћајним незгодама (График бр. 12). **На основу приказаних показатеља може се закључити да мали број погинулих и повређених бициклиста на територији општине Савски венац није резултат системски планираних мера и активности у циљу повећања безбедности ове категорије учесника у саобраћају.**

ДЕЦА

У периоду од 2001. до 2013. године на територији општине Савски венац погинуло је 1 дете у саобраћајним незгодама, а повређено је 213 деце. Имајући у виду да број повређене деце чини 4,8% од укупног броја повређених лица у СН, долази се до закључка да се у Општини мора посветити посебна пажња унапређењу безбедности деце у саобраћају.

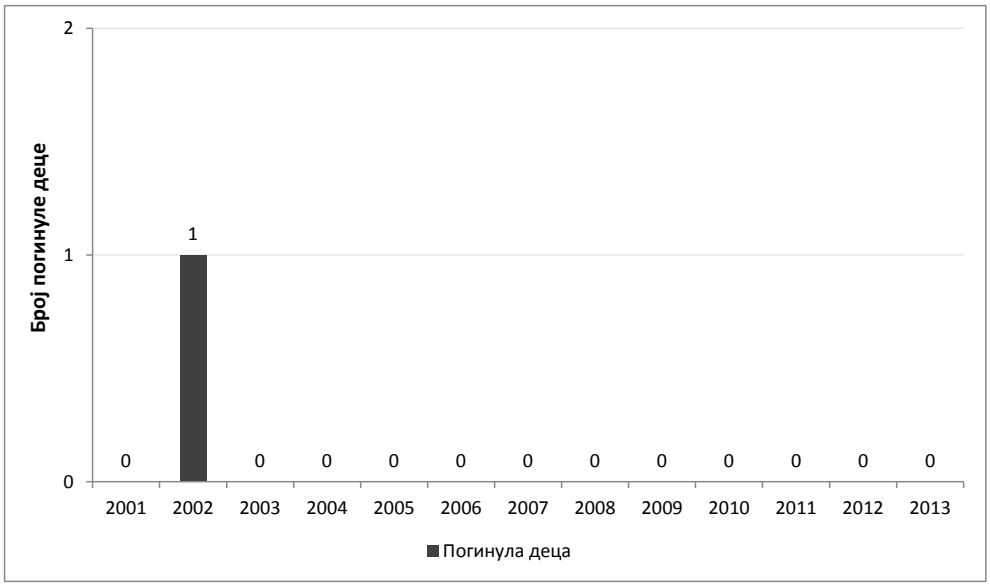

График 13. Број погинуле деце у СН у периоду од 2001. до 2013. године

У посматраном периоду погинуло је једно дете у СН, и то у 2002. години. У осталим годинама није било погинуле деце у СН, што је свакако добар показатељ стања безбедности деце у саобраћају (График бр. 13), који се одговарајућим мерама и акцијама мора одржати дугорочно.

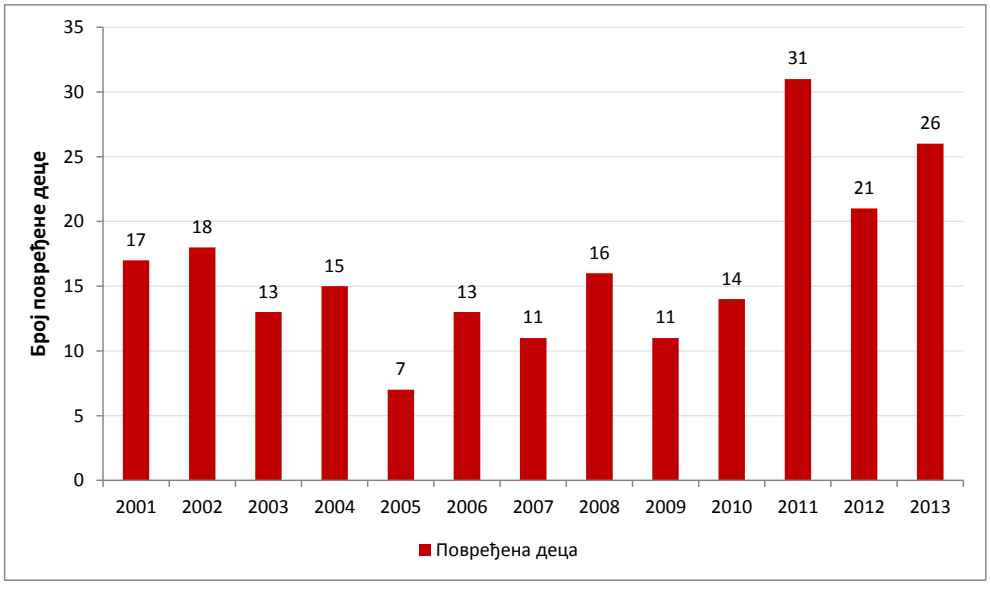

График 14. Број повређене деце у СН у периоду од 2001. до 2013. године

Посматрајући број повређене деце у СН по годинама може се уочити да број повређене деце кроз године осцилује (График бр. 14). У периоду од 2001. до 2010. године је, генерално посматрано, повређиван мањи број деце на годишњем нивоу и осцилације у броју повређене деце су мање (од 7 до 18 повређене деце годишње). Нагли пораст броја повређене деце у СН је био у 2011. години (31 повређено дете). Најмање деце било је повређено у 2005. години (7), а највише у 2011. години (31).

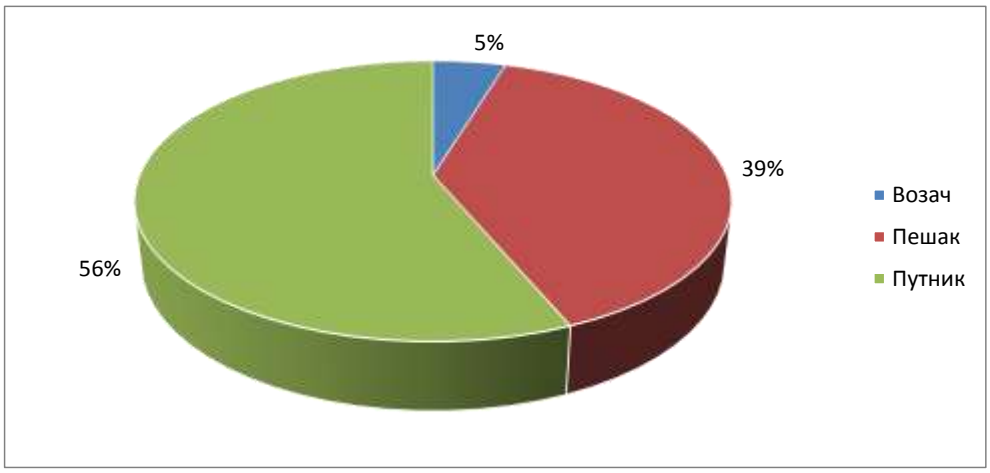

График 15. Својство повређене деце у СН у периоду од 2001. до 2013. године

Анализом својстава повређене деце може се уочити да деца у СН најчешће бивају повређена као путници у возилу (56%), затим као пешаци (39%), а као возачи у 5% случајева (График бр. 15). Приказани резултати указују да се, у циљу унапређења безбедности деце у саобраћају, посебне мере морају усмерити у циљу едукације становништва и повећања нивоа свести о значају употребе система заштите за децу (ауто седишта за децу, заштитне каците и др.), као и ка унапређењу безбедности деце-пешака (техничко-регулативне мере, кампање, унапређење саобраћајног васпитања и образовања).

МЛАДИ

На територији општине Савски венац, у периоду од 2001. до 2013. године, у саобраћајним незгодама погинуло је 31 лице старости од 15 до 30 година. Број погинулих младих у СН чини 26,5% од укупног броја погинулих лица у СН. У истом периоду у саобраћајним незгодама повређено је 1503 младих у саобраћају. Број повређених младих у СН чини 34,1% од укупног броја повређених лица у СН.

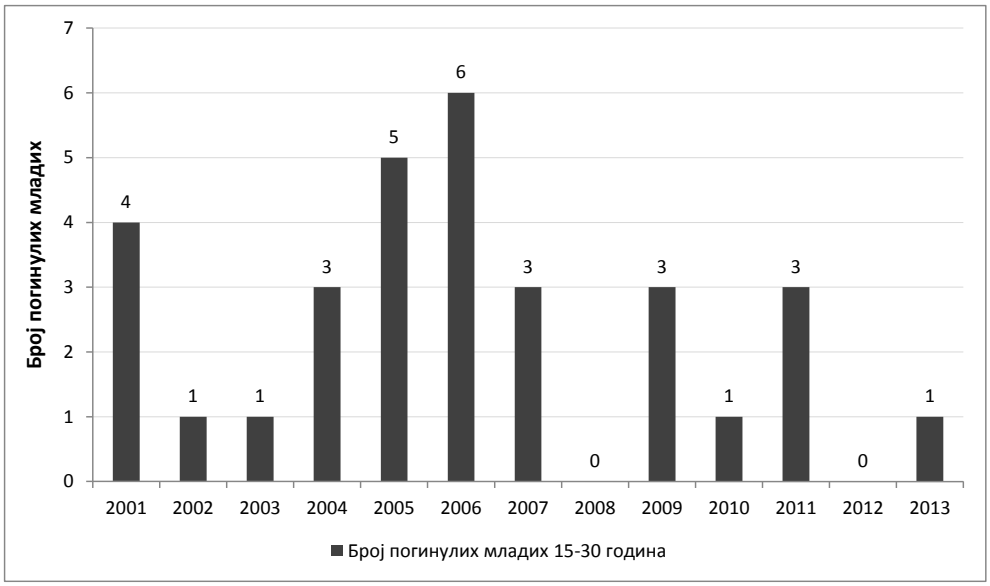

График 16. Број погинулих младих у СН у пероду од 2001. до 2013. године

Посматрајући расподелу укупног броја погинулих младих у СН по годинама (График бр. 16), може се уочити да није успостављен стабилан тренд смањења броја погинулих младих у саобраћајним незгодама. Након 2003. године може се уочити тренд раста броја погинулих младих учесника у саобраћају, који је трајао до 2006. године када је највише младих погинуло у посматраном периоду (6). У 2007. години смањен је број погинулих младих за 50% (3), и од 2007. до 2013. године број погинулих младих осцилује у опсегу од 0 до 3 погинула млада учесника у саобраћају.

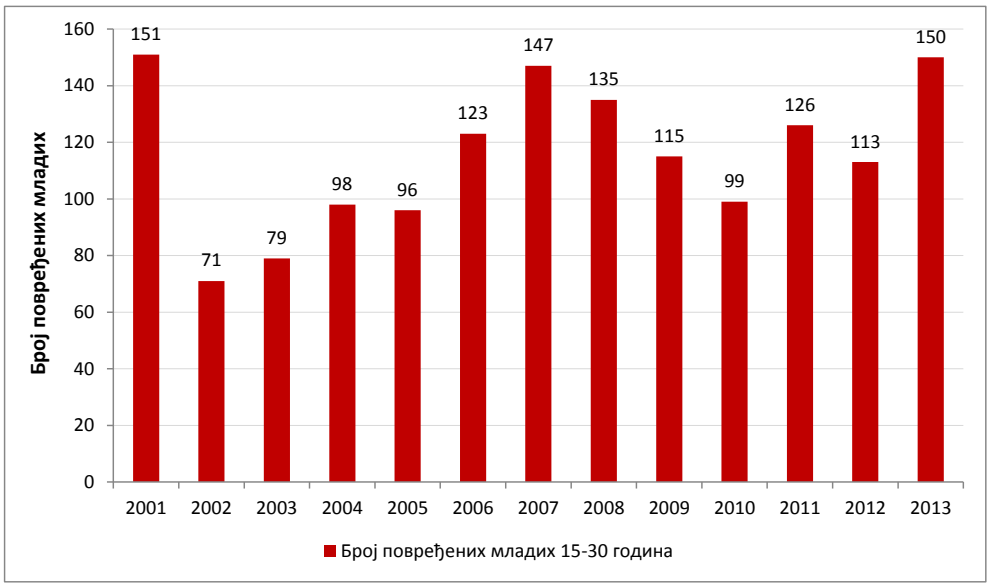

График 17. Број повређених младих у СН у периоду од 2001. до 2013. године

Посматрајући расподелу укупног броја повређених младих у СН по годинама (График бр. 17), може се уочити да није успостављен стабилан тренд смањења броја погинулих младих у СН. У периоду од 2003. до 2007. године уочава се тренд раста број повређених младих у СН, а у периоду од 2008. до 2013. године број повређених младих у СН осцилује кроз године.

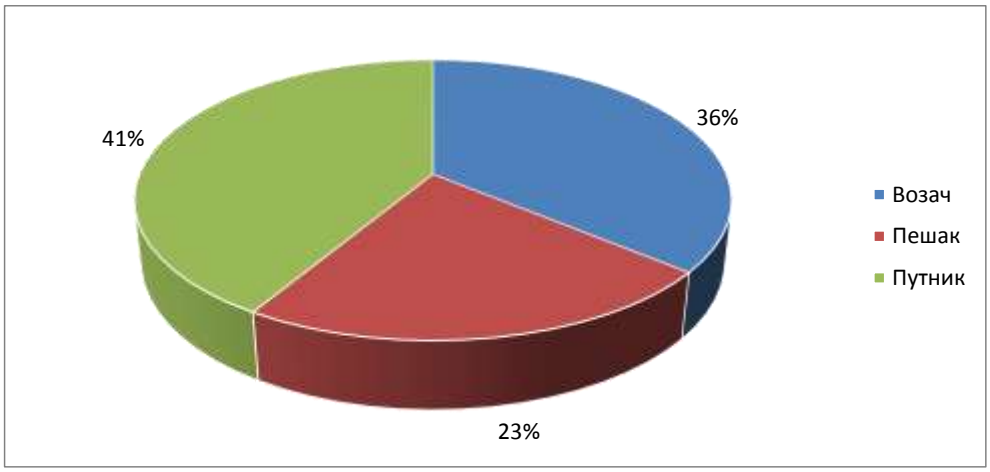

График 18. Својство повређених младих у СН у периоду од 2001. до 2013. године

На територији општине Савски венац, млади у саобраћају најчешће бивају повређени у својству путника (41%), затим у својству возача (36%) и својству пешака (23%). Приказани резултати указују на потребу промене ставова и понашања младих учесника у саобраћају. Активности треба усмерити на едукацију и повећање нивоа знања о опасностима којима су млади изложени приликом учешћа у саобраћају као возачи, пешаци и путници.

ТРАКТОРИ

У саобраћајним незгодама у којима су учествовали трактори није погинуло ниједно лице, док су била повређена 4 лица.

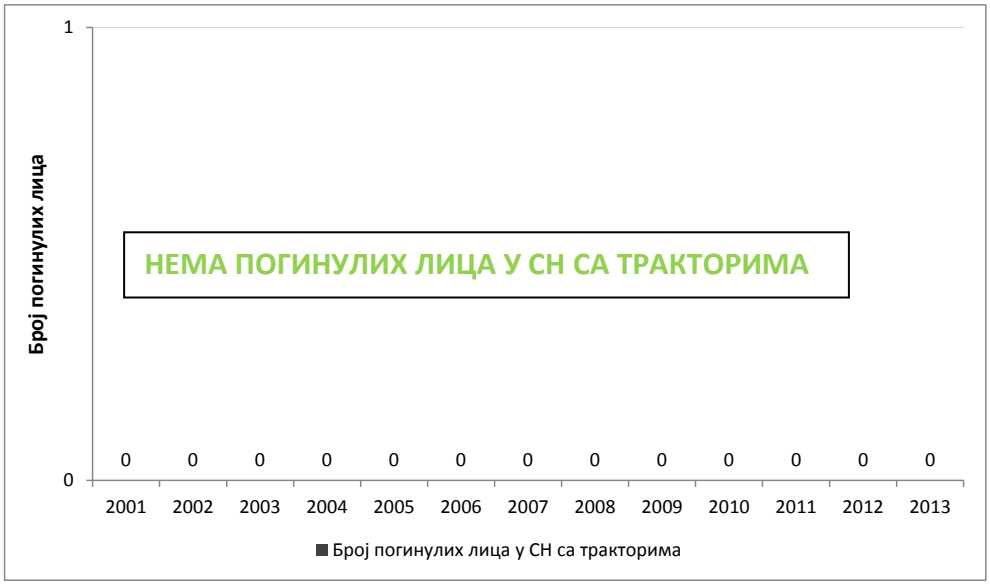

График 19. Број погинулих лица у СН са тракторима у периоду од 2001. до 2013. године

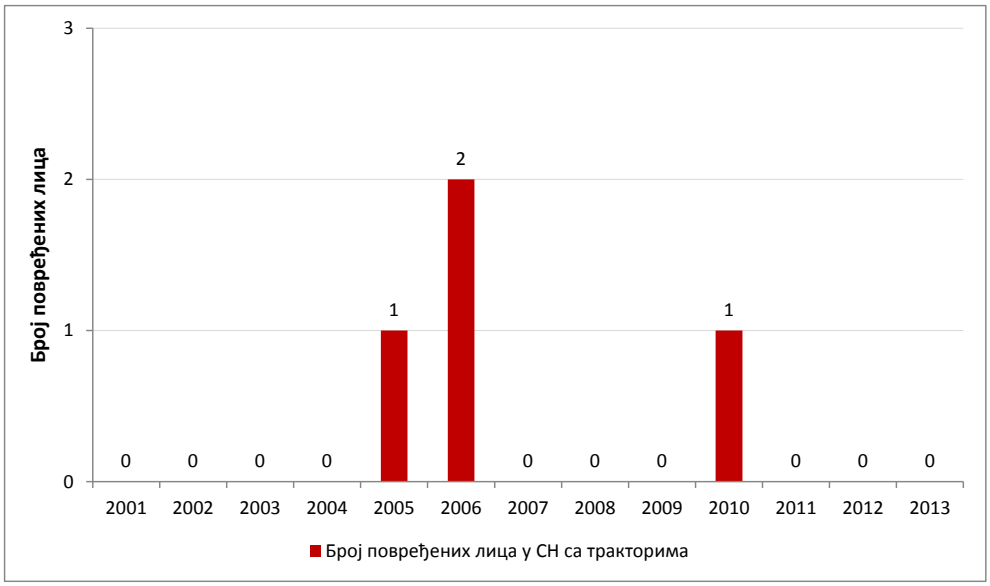

График 20. Број повређених лица у СН са тракторима у периоду од 2001. до 2013. године

У посматраном периоду два лица су била повређена у 2006. години, а по 1 лице у 2005. и 2010. години у СН са учешћем трактора. У осталим годинама посматраног периода није било повређених лица у СН са учешћем трактора.

****

На основу анализе основних показатеља стања безбедности саобраћаја за територију општине Савски венац, у периоду од 2001. до 2013. године, можемо издвојити следеће:

Најважније чињенице о стању безбедности саобраћаја на територији општине Савски венац:

- Догодило се укупно 36.886 саобраћајних незгода, од којих је 113 саобраћајних незгода са погинулим, а 3.163 са повређеним лицима.
- У саобраћајним незгодама погинуло је 117 лица, док је теже и лакше повређено 4.404 лица.
- Од 2007. године је успостављен тренд смањења броја погинулих лица, осцилујућег карактера.
- Постоји тренд раста броја повређених лица, осцилујућег карактера.
- Највише погинулих лица у СН било је у септембру месецу.
- Мање лица повређено у току зимских месеци (фебруар), више лица повређено у осталим месецима у току године (највише у октобру).
- Највећи број саобраћајних незгода са погинулим лицима припада врсти *обарање или гажење пешака*. Поред овог вида који се значајно истиче, заступљени су и видови: *бочни судари* и *слетања возила са пута.*
- Највише саобраћајних незгода са повређеним лицима припада врстама *обарање или гажење пешака, судари при вожњи у истом смеру* и *бочни судари.*
- У саобраћајним незгодама погинуло је 1 дете, а повређено 213.
- Није успостављен тренд смањења броја повређене деце у СН.
- Деца у саобраћајним незгодама најчешће бивају повређена као путници у возилу (56%), затим као пешаци (39%) и као возачи (5%).

- **Млади у саобраћајним незгодама чине 26,5% од свих погинулих лица, односно 34,1% од укупног броја повређених лица у СН.**
- Млади у саобраћају бивају повређени у својству путника у возилу (41%), у својству возача (36%) и у својству пешака (23%).
- **Пешаци чине 53,8% од укупног броја погинулих лица у СН.**
- Бициклисти чине 0,9% од укупног броја погинулих лица у СН.
- **Од укупног броја погинулих лица у СН, око 80% чине млади и пешаци заједно.**
- Недостатак едукације усмерене ка најмлађој категорији учесника у саобраћају и ка младим учесницима у саобраћају.
- Неприлагођеност путне инфраструктуре рањивим категоријама учесника у саобраћају.
- Веома низак ниво употребе сигурносних појасева напред у насељу (68,3%) у путничким аутомобилима и лаким теретним возилима[1].
- Веома висок проценат прекорачења брзине за више од 10 km/h, код путничких аутомобила у насељу (56,42%, највише у Србији).
- Средњи ниво употребе заштитне кациге возача мотоцикла у насељу (89,5%).

На основу анализе основних показатеља стања безбедности саобраћаја на територији општине Савски венац, стање безбедности саобраћаја није на задовољавајућем нивоу. Основни разлог томе јесте чињеница да за већину посматраних категорија учесника у саобраћају није успостављен тренд смањења броја и последица саобраћајних незгода. Број погинулих и повређених лица у саобраћајним незгодама може се смањити добро организованим радом и спровођењем осмишљених и координираних мера.

С обзиром на најчешће врсте најтежих саобраћајних незгода, **обарање или гажење пешака, бочни судари** и **слетања возила са пута,** потребно је утврдити које су деонице пута где се најчешће догађају саобраћајне незгоде код којих долази до ових судара и који је узрок томе, а затим предузети адекватне мере за унапређење безбедности саобраћаја на овим локацијама.

На локацијама где су највећа страдања пешака (**обарање или гажење пешака)** предузети одговарајуће техничко-регулативне и грађевинске мере у циљу заштите пешака и смиривања саобраћаја, односно смањивања брзина кретања возила. Потребно је редовно спроводити кампање, усмерене ка возачима и пешацима, у циљу унапређења безбедности пешака у саобраћају. Неопходно је, такође, промовисати употребу светло-одбојних прслука од стране пешака на неосветљеним деоницама путева и сл. **Бочни судари** се обично догађају на раскрсницама које нису једнозначно регулисане, на којима је смањена прегледност, и сл. Потребно је утврдити локације на којима настају бочни судари и идентификовати који конкретно проблеми безбедности саобраћаја постоје на тим локацијама, како би се могле дефинисати мере побољшања безбедности

[1] Агенција за безбедност саобраћаја прикупља податке о индикаторима безбедности саобраћаја на нивоу полицијских управа.

саобраћаја, као што су нпр. побољшање прегледности, смањење брзине кретања возила, промена начина регулисања раскрснице, итд. На деоницама где долази до **слетања возила са пута** уредити заштитни појас поред пута тако да последице "излетања" возила са пута буду што мање. Уклонити из заштитног појаса непомичне физичке препреке у која би возила могла ударити након слетања са пута, поставити адекватну саобраћајну сигнализацију која би возачима на време скренула пажњу да наилазе на опасну деоницу пута, појачати присуство саобраћајне полиције и контролу поштовања прописа на овим локацијама и сл.

Због великог броја повређених младих лица у саобраћајним незгодама, односно лица старости од 15 до 30 година у својству возача и путника, потребно је усмерити рад ка едукацији младих учесника у саобраћају, посебно оних који тек треба да полажу возачки испит. Теме којима је потребно посветити највише пажње су: значај коришћења сигурносног појаса у возилу, ризична понашања младих приликом управљања моторним возилом, опасности вожње под утицајем алкохола и других психоактивних супстанци, опасности због превелике брзине кретања и однос према рањивим категоријама учесника у саобраћају - пешацима, бициклистима, а пре свега деци.

Посебну пажњу потребно је посветити едукацији најмлађих учесника у саобраћају, односно едукацији њихових родитеља, имајући у виду да деца следе модел понашања родитеља у саобраћају.

Предлог општих мера на територији општине Савски венац

- **Унапређење путне инфраструктуре** (санација црних тачака; изградња разделних острва између коловозних трака на путевима већег ранга где долази до судара из супротних смерова; уређење заштитног појаса поред пута на локацијама где долази до слетања возила са пута; постављање нове саобраћајне сигнализације и опреме-физичке препреке, у циљу смањивања брзина кретања возила и сл.).
- **Заштита деце у саобраћају** (редовно спровођење активности у циљу едукације и промене свести становништва о значају употребе система заштите за децу у возилима (ауто седишта за децу и др.); уређење "зона школа" и постављање друге саобраћајне сигнализације и опреме у циљу унапређења безбедности деце-пешака; спровођење кампања за безбедно учествовање деце у саобраћају; пружање подршке унапређењу саобраћајног васпитања и образовања).
- **Заштита младих у саобраћају** (редовно спровођење активности усмерених ка едукацији младих учесника у саобраћају, посебно оних који тек треба да полажу возачки испит).
- **Заштита пешака у саобраћају** (редовно спровођење кампања у циљу унапређења безбедности пешака у саобраћају; постављање додатне саобраћајне сигнализације и опреме у циљу заштите пешака – ограничити брзине кретања возила, поставити заштитне ограде, физичке препреке на коловозу, посебно у зонама атракција: пијаце, тржни центри, зоне школа; додатно осветљавање пешачких прелаза; уређење "зона школа"; уређење "зона 30" и "зона успореног саобраћаја" и сл).

- **Промена понашања учесника у саобраћају** (редовно спровођење превентивно-промотивних активности - кампања и акција усмерених ка унапређењу безбедности саобраћаја).
- **Спровођење поштовања прописа у саобраћају** (већа присила од стране саобраћајне полиције на локацијама које су се издвојиле као небезбедне, а посебно контрола поштовања ограничења брзине, конзумирање алкохола, употреба сигурносних појасева у возилу; контрола прописа који се односе на пешаке; постављање система за видеонадзор саобраћаја; постављање опреме за детекцију саобраћајних прекршаја итд.).

АНАЛИЗА "ПРОГРАМА КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ УНАПРЕЂЕЊА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА НА ПУТЕВИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ САВСКИ ВЕНАЦ"

Општинска управа градске општине Савски Венац нема формиран Савет за безбедност саобраћаја на путевима. До датума сачињавања овог извештаја, Агенцији није достављен ниједан програм коришћења средстава за унапређење безбедности саобраћаја, а такође нису достављени ни извештаји о реализованим активностима у периоду од 2009. до 2015. године.

Табела 1. Приказ средстава за унапређење безбедности саобраћаја општине Савски Венац

Година	Приходована средства (Извештај Управе за трезор)	Процењена средства (Процена Савета за безбедност саобраћаја)	Пренета средства из претходне године	Планирана средства	Реализована средства**
2009	9.890.237,00	/	/	/	Недоступно
2010	61.195.810,00	/	/	/	Недоступно
2011	17.896.206,00	/	/	/	Недоступно
2012	2.416.292,00	/	/	/	Недоступно
2013	220.726,00	/	/	/	Недоступно
2014	28.464,00	/	/	/	Недоступно
2015	14.700,00*****	/	/	/	Недоступно

*Подаци за прва 4 месеца 2015. године.
** Подаци нису били доступни Агенцији до сачињавања овог извештаја.

У Табели бр. 1 разврстана су средства према следећим категоријама:

- Приходована средства по годинама према извештају Управе за трезор - 30% од наплаћених новчаних казни за саобраћајне прекршаје начињене на подручју општинеа Савски Венац.
- Процена средстава за дату годину која се врши на почетку године, а током године се коригује ако се врши ребаланс буџета.
- Пренета средства из претходне године према извештају савета, као средства која су пренета у наредну годину, иако су планирана програмом да се утроше за претходну годину.
- Планирана средства за дату годину која представљају збир процењених средстава за дату годину и пренетих средстава из претходне године.

- Реализована средства која су стварно утрошена према планираним активностима, а за које до сачињавања овог документа Агенција није имала податке.

На основу података из Табеле бр. 1, у периоду од 2009. године до петог месеца 2015. године, на подручју општине Савски Венац укупно је приходовано 91.662.435,00 РСД од наплаћених новчаних казни за саобраћајне прекршаје.

Закључак

Општина представља пример локалних самоуправа које нису значајно посветиле пажњу активностима за унапређење безбедности саобраћаја на путевима.

Да би се могле квалитетно сагледати и унапредити активности за унапређење безбедности саобраћаја, неопходно је да нам се доставе детаљни извештаји о реализацији планираних средстава по годинама, са тачно наведеним активностима и вредностима које су биле издвојене за њихову реализацију.

На основу достављених детаљних извештаја о реализацији планираних средстава по годинама, могуће је закључити да ли су средства реализована у складу са одредбама Закона о безбедности саобраћаја на путевима и да ли су усмерена ка решавању проблема који доводе до смртног страдања у саобраћајним незгодама.

Како бисмо у наредном периоду успоставили опадајући тренд у погледу смртног страдања у саобраћајним незгодама и успоставили стабилан систем безбедности саобраћаја, неопходно је да средства намењена за унапређење безбедности саобраћаја буду усмерена ка примени мера чији ће ефекти дати највећи допринос унапређењу постојећег стања.